

BUSINESS CASE: ELS BENEFICIS D'ASSUMIR LA CULTURA DE LA CURA PER ALS HOMES

INTRODUCCIÓ

Les cures són tot allò que fem per **mantenir, perpetuar i reparar** el nostre entorn, de manera que vivim el millor possible. Aquest entorn inclou els nostres cossos, a nosaltres mateixes, a les persones que depenen de nosaltres i els entorns en els que vivim, tots ells elements que conformen una xarxa que serveix per **sostenir la vida humana** (Fisher i Tronto, 1990). Per entendre bé el concepte de cures, cal tenir en compte la seva organització social (xarxa d'institucions i treballs que cobreixen certes necessitats) i la seva concepció social (conjunt de normes que defineixen què és cuidar bé, qui ha de cuidar a qui, on, com i a canvi de què) (Pérez Orozco, 2014). Històricament, aquestes tasques han sigut **realitzades per les dones**.

La **cultura de la cura** consisteix a posar les cures al centre del discurs i les polítiques públiques, per tal de dotar-les de la importància que tenen per sostenir la vida humana. La inclusió de la cultura de la cura a les pràctiques de les administracions és vital per promoure el benestar individual i col·lectiu, així com la igualtat de gènere. En aquest business case s'exposen els beneficis de la incorporació de la cultura de la cura per a les administracions públiques.

SITUACIÓ ACTUAL

Ens trobem en un moment històric en que les **creixents necessitats de cures** requereixen de respostes urgents. Al 2023, l'índex d'envelliment a Catalunya indica que hi ha 136,5 persones de més de 65 anys per cada 100 de menys de 15 (Idescat, 2023). **L'envelliment progressiu** de la població europea i catalana suposa un augment de la demanda de cures cap a persones grans, així com de la complexitat d'aquestes. Degut als avenços tecnològics i mèdics, les persones viuen durant més temps, sovint amb més necessitats de cures degudes a malalties i discapacitats. A més a més, hi ha menys gent jove que s'incorpora al mercat laboral formal, i l'edat de jubilació és més elevada. Per tant, hi ha més gent que necessita poder dur a terme tasques de cura **sense deixar de treballar remuneradament** durant més temps (Employers for carers, 2022). La pandèmia de la COVID-19 i les mesures de confinament i restriccions que la van acompanyar només han servit per agreujar aquesta situació, augmentant encara més les desigualtats en el repartiment de les tasques de cures entre dones i homes (Addati, Cattaneo i Pozzan, 2022).

La **divisió sexual del treball** és la repartició de funcions entre dones i homes segons els rols de gènere, de manera que tradicionalment s'ha considerat que el treball remunerat és una funció masculina i el treball domèstic i de cures, femenina. La dedicació de més temps a les cures influeix en que les dones s'acullin més a les jornades parcials que els homes, puguin exercir un menor grau de participació política, social i cultural i implica el gaudi de menys hores d'oci (CEPAL, 2015). A nivell espanyol, segons les últimes dades de l'Enquesta de l'ús del temps, un 24% de les dones tenen pobresa de temps, davant d'un 16,3% dels homes (Rapún, 2020).

A Catalunya, prenent com a referència les darreres dades disponibles de l'Enquesta d'Ús del Temps de l'Idescat (2010-2011), **les dones dedicaven de mitjana 4 hores i 14 minuts a les tasques de llar i família, 1 hora i 39 minuts més que els homes**. Segons la mateixa font, el percentatge d'homes que dediquen part del seu temps a la llar i la família és del **79,01%** i el de **dones el 91,94%**. Més recentment, segons l'Enquesta de Salut de Catalunya de 2022, en dies feiners les dones dediquen 1,9 hores a les activitats domèstiques, i els homes 1 hora.

SITUACIÓ ACTUAL

A nivell laboral, segons l'Enquesta de qüestions de gènere 2019 del Centre d'Estudis d'Opinió, del total de persones enquestades, **el 4,4% d'homes i el 14,2% de dones han declarat treballar de forma remunerada menys de 30 hores setmanals**. La preferència pel temps parcial té com a principal motiu per a les dones **la cura de les filles i fills en un 36,4% dels casos**, percentatge que cau fins al 15,6% en el cas dels homes. A més a més, la dedicació al treball de cures també influeix fortament en la participació al mercat laboral.

Segons dades de l'Enquesta de Salut de Catalunya de 2022, entre les dones que han perdut o deixat una feina, **el 35,1% ho han fet per motius familiars** com a causa principal, davant un 3,9% dels homes, que tenen com a causa principal els problemes de salut propis (44,2%).

Aquesta divisió sexual del treball és un dels factors que influeixen en la bretxa salarial de gènere **que al 2020 es situava en el 19,7% a Catalunya** (Observatori del Treball i Model Productiu, 2020).

La major part del treball de cures es realitza **de manera no remunerada i a l'àmbit domèstic**. Això comporta la invisibilització d'aquestes tasques, que segons les estimacions del 2019 equivalen a 2.000 milions de llocs de treball a nivell global, si s'organitzessin en jornades de 8 hores diàries. El 75% d'aquestes tasques no remunerades són realitzades per dones. Pel que fa al treball de cures remunerat, aquest és equivalent a 381 milions de llocs de treball, és a dir, l'11,5% de l'ocupació mundial (ONU Mujeres i OIT, 2021).

BENEFICIS D'ASSUMIR LA CULTURA DE LA CURA

1. AUGMENT DELS INGRESSOS A LES LLARS

La incorporació de mecanismes que facilitin la conciliació de la vida laboral, personal i familiar ajuda a disminuir la bretxa de gènere i facilita que les dones tinguin accés a millors condicions laborals. Així doncs, si empreses i administracions públiques es comprometen a adoptar la cultura de la cura i reduir la distribució desigual de les tasques de cures, les llars mixtes i monomarentals se'n veuran directament beneficiades a nivell econòmic, degut a l'augment dels sous de les dones.

En un context de família biparental heterosexual, el fet que els homes adoptin una cultura de la cura permet que les dones tinguin més accés al mercat laboral formal, augmentant els ingressos de la llar en el seu conjunt.

2. VINCLE PATERN

L'aprenentatge i el compromís dels homes en les tasques de les cures repercuteix en el benestar emocional i físic. En el cas del homes responsables de la cura dels seus infants, un estudi de la Universitat d'Emory (EEUU), fet a 31 parets d'infants d'1 a 2 anys de l'entorn de la pròpia universitat, afirma que els pares també passen per una sèrie de canvis hormonals en ser-ho, augmentant els nivells d'oxitocina i comportant un augment de l'activitat cerebral en zones associades a l'empatia i la cura dels infants (Li, Chen, Mascaro, Haroon i Rilling, 2017).

La relació infant-pare és bidireccional, ja que a la vegada que el pare es vincula emocionalment amb el desenvolupament de la seva criatura aquesta també ho fa, desenvolupant així un vincle més fort amb la seva figura paterna.

3. IGUALTAT DE GÈNERE A L'ENTORN FAMILIAR

El major compromís dels pares en la cura dels seus infants (sobretot els que han fet ús de permisos extensos) té efectes positius en la distribució més equitativa de les tasques dins la llar i la igualtat de gènere a la feina, segons un estudi realitzat a 4 països de la OCDE (Austràlia, Dinamarca, Regne Unit i Estats Units). En la mesura que els homes s'involucren en la cura dels infants, es converteixen en agents multiplicadors del canvi cultural per les properes generacions (Huerta, M et al., 2014). La corresponsabilitat de les càrregues en la criança de criatures o persones dependents permet a la vegada que homes i dones puguin tenir trajectòries laborals equiparables, així com la participació de les dones al mercat laboral.

Per altra banda, una major implicació dels homes en les tasques de cures a la llar no només és beneficiosa en la distribució del temps lliure amb la parella o nucli amb qui conviu, sinó que també millora les habilitats en l'autonomia personal i enriquiment personal i la cura d'un mateix, a més a més de promoure nous models familiars més sostenibles (Consultoría de Género de la Fundación EDE, 2010).

També podem afegir que les parelles heterosexuales que es reparteixen les tasques domèstiques i de cures de manera equitativa mostren un molt alt grau de satisfacció amb les seves relacions de parella, fent èmfasi als estudis en la felicitat, empatia i plaer que senten en aquestes relacions (Barker, Garg, Heilman, van der Gaag i Mehaffey, 2021).

Entenent a l'home com a pare dins del nucli familiar, un major compromís d'aquest en la cura de les seves criatures pot tenir efectes positius en la distribució més equitativa de les tasques dins de la llar i, en conseqüència, en la igualtat de gènere, el benestar i la felicitat amb la parella o nucli amb la que comparteixi la criança de les i els petits.

4. VALORS DE CURES PER ALS INFANTS

El fet que els homes es facin càrrec de la cura de les criatures també té beneficis per aquestes. Per a elles, l'associació de la seva figura paterna amb uns valors de cures i compromís en la igualtat a la llar serà beneficiós a la llarga, ja que tendiran a reproduir aquests rols.

Aquesta transmissió intergeneracional d'una figura referent social amb valors en la cultura de la cura anirà en pro d'un major benestar a la llar, un rendiment escoltar positiu i el desenvolupament de l'empatia i la responsabilitat social. Tal i com indica l'estudi de l'Imperial College de Londres, els infants que interactuen amb els progenitors masculins en els tres primers mesos de vida tenen un millor desenvolupament cognitiu, almenys fins als dos anys d'edat (Sethna, et al., 2017)

5. CANVI DEL MODEL DE MASCULINITATS

La implicació dels homes amb les tasques domèstiques i de cures suposa un model cap a relacions de gènere més igualitàries. Però, més enllà de la seva implicació major o menor, el benefici d'incorporar les cures dins dels seus propis valors trenca frontalment amb els mandats i estereotips de gènere que la societat ha assignat als homes i permet la construcció de models alternatius a la masculinitat hegemònica tradicional. Donar espais a l'emocionalitat, els afectes, la comunicació activa i propiciar relacions personals respectuoses són també alguns dels beneficis de la implicació en les cures.

L'estudi "State of the world's fathers" de 2021 apunta a que quan els homes assumeixen tasques de cura de forma més equitativa, els beneficis són evidents a nivell individual, familiar i social. A nivell individual, els homes que cuiden tendeixen a tindre més cura de sí mateixos i a realitzar menys conductes de risc. A nivell familiar, es redueix la transmissió intergeneracional de la violència, a més a més de promoure actituds equitatives respecte al gènere a les filles i fills. A nivell social, es promouen les relacions més equitatives, millora la salut sexual i reproductiva, augmenta la participació laboral de les dones i disminueix la violència masculina (Barker, Garg, Heilman, van der Gaag i Mehaffey, 2021).

Per tant, la corresponsabilitat entre dones i homes vers les cures comporta molts beneficis per a tothom. Si bé la cultura de la cura no és l'única solució a les desigualtats de gènere presents a la nostra societat, està clar que n'és una peça clau.

REFERÈNCIES

- Addati, Laura; Cattaneo, Umberto i Pozzan, Emanuela. (2022). **Los cuidados en el trabajo: Invertir en licencias y servicios de cuidados para una mayor igualdad en el mundo del trabajo**. Ginebra: Organización Internacional del Trabajo.
- Barker, Gary; Garg, Aapt; Heilman, Brian; van der Gaag, Nikki i Mehaffey, Rachel. (2021). **State of the World's Fathers: Structural Solutions to Achieve Equality in Care Work**. Washington, DC: Promundo-US.
- CEPAL. (24/03/2015). **Sobre el cuidado y las políticas de cuidado**. Recollit de <https://www.cepal.org/es/sobre-el-cuidado-y-las-politicas-de-cuidado>
- Consultoría de Género de la Fundación EDE. (2010). **Guía sobre corresponsabilidad para hombres**. (Gizardatz, Ed.) Bilbao.
- Employers for carers. (15/05/2022). **The business case for supporting working carers**. Recollit de https://www.employersforcarers.org/media/zjkj3zrw/business_case_new.pdf
- Fisher, Berenice i Tronto, Joan. (1990). **Toward a Feminist Theory of Caring**. (Emily K. Abel, i Margaret K. Nelson, Ed.) Circles of Care, 36-54.
- Huerta, Maria C.; Adema, Willem; Baxter, Jennifer; Han, Wen-Jui; Lausten, Mette; Lee, RaeHyuck i Waldfogel, Jane (Desembre/2014). **Fathers' Leave and Fathers' Involvement: Evidence from Four OECD Countries**. European Journal of Social Security, 16(4), 308-346. Recollit de <https://doi.org/10.1177/138826271401600403>
- Idescat. (8/juny/2023). **Indicadors demogràfics i de territori**. Recollit de Estructura per edats, envelliment i dependència: <https://www.idescat.cat/pub/?id=inddt&n=915>
- Li, Ting; Chen, Xu; Mascaro, Jennifer; Haroon, Ebrahim i Rilling, James K. (Juliol / 2017). **Intranasal oxytocin, but not vasopressin, augments neural responses to toddlers in human fathers**. Hormones and Behavior, 93, 193-202. Recollit de <https://doi.org/10.1016/j.yhbeh.2017.01.006>
- Observatori del Treball i Model Productiu. (2020). **Evolució de la bretxa salarial de gènere a Catalunya**. Data d'actualització: 22/02/2023. Recollit de https://observatoritreball.gencat.cat/web/.content/generic/documents/perspectiva_genere/Desigu_althat-salarial/arxiu/Evolucio-bretxa-salarial-de-genere-2020.pdf
- OIT. (2023). **La prestación de cuidados a través de las cooperativas como una solución basada en el trabajo decente y transformadora en materia de género**.
- ONU Mujeres i OIT. (2021). **Una guía para las inversiones públicas en la economía del cuidado**.
- Pérez Orozco, Amaia (2014). **Del trabajo doméstico al trabajo de cuidados**. A Cristina Carrasco Bengoa (Ed.), Amaia Pérez Orozco, Mertxe Larrañaga Sarriegi, Yolanda Jubeto Ruíz, Paloma de Villota Gil-Escóin, Lina Gálvez Muñoz, i Yayo Herrero López, Con voz propia: la economía feminista como apuesta teórica y política (p. 49-74). Madrid: La Oveja Roja.
- Sethna, Vaheshta; Perry, Emily; Domoney, Jill; Iles, Jane; Psychojou, Lamprini; Rowbotham, Natasha E. L. i Ramchandani, Paul G. (Maig/2017). **Father-child interactions at 3 months and 24 months: contributions to children's cognitive development at 24 months**. Infant Mental Health Journal, 38(3), 378-390. Recollit de <https://doi.org/10.1002/imhj.21642>